Ч. 249 (15.050). Львів, четвер 10. листопада 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LXI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

У Карпатській Україні спокійно

— СТВЕРДЖУЄ НІМЕЦЬКА ПРЕСА.

Щоденник „Штеттінер Ґенераль-Анцайґер" подає з Ужгороду:

ВСУПЕРЕЧ ТВЕРДЖЕННЯМ З ДЕЯКИХ ЗАКОРДОННИХ ДЖЕРЕЛ, У КАРПАТОУКРАЇНСЬКІЙ КРАЇНІ ПАНУЄ СУПОКІЙ.

Уряд та міродатні українські кола вважають, що хоч віденський арбітражний присуд ввів небажані зміни в комунікацію та господарське життя Карпатської України, він установив корисну і здорову вихідну базу для майбутнього розвитку і розбудови краю: з обома більшими містами втратила Карпатська Україна більшу частину жидівської меншини, щонайменше 50 тисяч душ.

Таку саму вістку приносить „Фелькішер Беобахтер".

Почалась будова автостради з Карпатської України до Праги.

Авас повідомляє: Коло Зліна, у південній Моравії почались роботи над будовою великої автостради, яка получить Прагу з Карпатською Україною. Автострада, широка на 18—20 метрів, буде получена з мережею німецьких автострад.

Будовою кермує ґен. Вавляв.

—о—

Німецький „Фронт праці" готов перевести найпильніші публичні роботи у Карпатській Україні.

Авас подає з Праги: Як виходить зі заяви міністра публичних робіт Карпатської України, німецький уряд запропонував карпатсько-українському вислати більшу кількість ґруп „німецького фронту праці" до Карпатської України, щоб там перевести найпильніші публичні роботи.

До праці над розбудовою Карпатської України.

„Нова Свобода" з 5. ц. м. приносить під наголовком „Не опускаймо рук" таку відозву:

В тій тяжкій годині, яку ми тепер переживаємо, найважнішим завданням є: зберегти здорові нерви і не піддатися паніці й зневірі.

Наші центральні міста — Мукачів та Ужгород — мусимо опустити, але всі наші державні установи і школи продовжуватимуть працю з подвоєною енергією на нових місцях.

Решта нашої етноґрафічної території залишається за нашою владою. За нами залишились міста — Севлюш і Хуст які лежать на долині. Тимчасово ці міста будуть пристосовані для приміщення наших центральних державних установ.

Менші міста, як Перечин, Свалява, Іршава, Рахів теж дадуть притулок вивезеним з центрів школам, які й на нових місцях могтимуть продовжувати свою працю.

Наша молода держава прискореним темпом візьметься за розбудову міст та шляхів, залізниць та інших доріг.

В недалекім майбутнім матеріяльну втрату Ужгороду й Мукачева можна винагородити розбудовою нових осередків. Наші болючі рани і втрати можна загоїти.

Моральної втрати наших славних історичних центрів нічим не можна заступити, ми всеж таки можемо вирівняти завданий нам удар.

Тому до праці! Більше енерґії, віри у свої сили й наше майбутнє.

Ми не сміємо зрікатися нашого майбутнього. Мусимо напружити всі наші сили, щоб вирівняти наші нинішні втрати і з вірою та посвятою працювати для майбутнього.

Памятаймо, що хоча ми потерпіли важку втрату, ворогам не пощастило нас знищити — так як вони того собі бажали.

Тріюмф противної сторони дуже непевний. Від нас тепер залежить упорядкування й розбудова тих теренів, які лишаються при нас.

Втрату наших головних міст ми ані на хвилину не уважаємо, ані справедливою, ані остаточною.

Редакцію „Нової Свободи" вже перенесено з Ужгороду до Хусту.

До нас прийшло останнє число щоденника Нова Свобода", яке ще появилося в Ужгороді. З нього довідуємося, що чергове число вийде вже у Хусті.

Болгарія дістане землі, що їх втратила 1918 р.

З ДОСТУПОМ ДО ЕГЕЙСЬКОГО МОРЯ?

У Білгороді появились поголоски, що у висліді розмов югославянського реґента з румунським королем Болгарія мабуть стане членом Малої Антанти.

У звязку з тим Югославія звернулаб Болгарії землі заселені македонцями (район Цариграду, Базилеграду і Карелі) з населенням 60.000, Греція — пристань Деде-Аґач з околицею (150.000 болгарів), Туреччина — 80.000 болгарів і Румунія 90.000.

У половині грудня відбудуться наради Балканської Антанти у цій справі.

Кожний день працює для нас.

Львів, 9. листопада 1938.

Коли будете говорити з розумним поляком, який не дивиться на світ крізь окуляри „ІКЦ", „Дзенніка Польского" чи „Слова Народового"; і станете перед ним нарікати на щораз гіршу українську дійсність у Польщі, почуєте напевно: „Що ви кажете, що вам гірше, коли чейже з кожним днем ви виграєте! Адже українська справа ніколи ще так добре не стояла, як нині..." Нічого й казати, що цей рефрен „українська справа ніколи ще не стояла так добре, як нині" — лунає рішуче в усіх розмовах, які хтонебудь із нас переводить з якимнебудь кореспондентом чужинецьких ґазет у Варшаві. Відомости, що їх маємо з редакційного чи приватного листування з нашими земляками за кордоном, твердять в один голос, що там, на чужині, чужинці, не тільки кажуть, що українська справа „стоїть добре", але саме своїм підходом до української справи, своїм зміцненим зацікавленням, масовістю поміщуваних статтей і заміток з українською тематикою доказують, що українська проблема з кожним днем щораз більш у широкому світі актуалізується, стає щораз більше міжнародньою проблемою вже не потенціяльного (як досі), але реального характеру. Вже не лиш у сфері дискусій, проектів, плянів та імлистих „метафізичних" концепцій, але на деяких відтинках просто таки у сфері практичного здійснювання...

На іншому місці містимо голос п. Бончковського, який — як польський патріот — неоднократно займає становище, з яким рішуче не погоджуємось, чи проти якого навіть різко виступаємо (як напр. у карпато-українській справі), але який має свої поважні звязки та інформації. Його алярмовий оклик, що українська справа „добивається до брам Річипосполитої", має подвійний зміст: це признання і того, що в широкому світі, в аспекті розвитку міжнародніх подій, українська справа стоїть сьогодні ліпше, та одночасно признання і того, що українська проблема в Польщі з кожним днем настирливіше домагається позитивної полагоди. Парадокс, яким є погіршення української дійсности у Польщі поруч із величезною актуалізацією української проблеми у світі, стає щораз виразніший, щораз різкіший. Дехто вбачає у цьому трагічне непорозуміння, одно з тих непорозумінь, від яких кишить історія польсько-українських взаємин. Наш погляд такий, що саме ці два, на око суперечні явища стоять у тісному взаємному причиновому звязку: чим голосніше у світі — тим більше нервується частина польського громадянства та деякі відповідальні кола і намагаються про українські справи говорити найменше та з української проблеми виелімінувати бодай її політичний характер; очевидно, це викликує ефект цілком протилежний, бо спонукує укра-

іюців ще голосніше кричати та самим уже дбати за те, щоб бодай на міжнародньому форумі їх справа була якнайголосніша; так у кінці: у висліді маємо щораз більшу актуалізацію української проблеми у світі та щораз гіршу українську дійсність у Польщі.

Які причини склалися і дальше складаються на актуалізацію української проблеми у широкому світі — про не вже неоднократно ми писали і будемо ще писати. Перш усього — провал уніфікаційних та асиміляційних протиукраїнських московсько-большевицьких змагань у Совітах, получений з внутрішнім „гнильним процесом" СССР як держави і режиму. Далі: сила і тугість української нації в усіх країнах з українським населенням поза Совітами, через яку так само ніде не вдаються спроби ліквідувати українство, як політичну проблєму. Метушливість та щораз кращі і щораз більші впливові звязки українських еміграційних кольоній в Европі, поруч із живучістю української позаевропейської еміграції, головно в Північній Америці (Злучені Держави і Канада) та на Далекому Сході. Врешті: політичні і господарські інтереси великих держав заходу і Японії, які зазублюються все в українською проблемою. Ці великодержавні інтереси — не маючи можливости української проблеми оминути — щораз ближче з українською справою співпрацюють. Ще в обмежених розмірах, ще на точно означених відтинках, але щораз більше і щораз виразніше. І нічого тут польським патріотам обурюватися, що в останньому часі політичне германофільство зросло серед українців: так воно дійсно зросло, але зросло не тому, що німці „протегують" українців, не тому, що німці хотять з українців зробити своє „знаряддя" (що не відповідає правді і є грубою примітивізацією та вульґаризацією проблеми), але тільки і виключно тому, що саме німецькі господарсько-політичні цілі в останньому часі міжнародньо актуалізують українську проблему (що лежить в українському інтересі), що німці висунули той етнічний принцип, який покривається зі становищем українців, та, що зокрема у справі Карпатської України німці підтримали саму засаду окремішньої правно-політичної особовости тієї частини української етнічної території. Відірвати когось від когось чи ослабити чиїсь симпатії до третьої сторони можна тільки в той спосіб, щоб самому давати словом і ділом докази на свою позитивну співпрацю. Ясно, що ані лайкою на українське германофільство, ані навіть переслідуванням за те українців (покищо це ще ніякий злочин ані гріх) — українські симпатії до III. Німеччини не ослабнуть, тільки зростуть. Наші недавні уваги про величезну помилку, яку польська закордонна політика, чи пак кермована міністерством закордонних справ пресова політика зробила у справі Закарпаття, якось ще проскочили цензуру. Нема ніякого сумніву, що польська сторона ввесь період закарпатської кризи не тільки проґавила, як можливість поправи польсько-українських взаємин, але зробила все можливе, щоб їх погіршити.

Погіршує її далі польська пресова кампанія у справі Закарпаття, погіршує їх українська дійсність у краю і Львові, погіршує їх увесь комплекс українських справ у Польщі. Але — він не погіршує української проблеми, як такої, не погіршує української справи, що її вирішення залежить від розвитку міжнародніх подій. Один із високих польських державних урядовців у Львові висловився перед одним нашим поважним громадянином з великим признанням про українську „впертість праці": як-то наші люди безпосередньо таки після відомих подій, буквально в годину-дві після них, негайно бралися до нормальної праці, намагаючись бодай сяк-так наладнати її можливости, бодай в обмеженому розмірі. Ця українська тугість є саме нашою силою та показчиком нашої сили. У ній теж безумовно тайна нинішніх українських бадьорих настроїв і в краю і у Львові. Ніщо так яскраво не виказує банкроцтва всіх подібних спроб, що їх робила в останніх днях і тижнях польська шовіністична молодь та її духова й політична сильдецька верхівка, як саме непохитність українського духа. Він черпає свою енергію зі свідомости сили рідної нації та свідомости, що без огляду на те, що тут діється — кожний день працює для нас.

Ясно, що до цієї тези мусить бути застосована й методика української поведінки, вірніше — українська національна політика. Змінена політична ситуація вимагає зміненої політичної тактики. Це тема сама для себе — це цілий окремий відтинок української проблематики, а проте це одна з найперших думок, які насуваються при аналізі нинішньої загальної української ситуації — у Польщі і в світі. Коли час працює для нас, то з того не виходить, щоб ми спокійно приглядалися і чекали з заложеними руками. Час працює нині для нас і нині прийшла для української проблеми добра конюнктура. Але від нас залежить тепер, як ми її використаємо і яких заходів ужиємо, щоб та конюнктура тривала якнайдовше та щоб видала якнайкращі для українців, тривкі користи. Український нарід причиниться до цього своєю конструктивною працею, цілою своєю поставою, але збереження українського політичного потенціялу та приміщення його на відповідному рівні — це справа українського політичного проводу.

ік.

Вісти з Буковини і Басарабії.

НІМЕЦЬКА І РУМУНСЬКА ПРЕСА ПРО ЗАКАРПАТТЯ.

Буковинське громадянство живо слідкує за подіями на Закарпатті. Місцеві чужомовні часописи використовують це цілком природне зацікавлення і приносять щоденно вістки з Закарпаття та подають звідомлення з дипльоматичних переговорів, в яких рішається його доля.

Наводимо наголовки статтей щоденника „Дайтше Тагеспост ін Черновіц" з 23. X. ц. р. „Закарпаття український коридор", „Українські маніфестації у Львові", „Польща і Карпатська Україна", „Середня Европа й українська справа", „Французькі інтереси в Україні".

Також і букарештенська преса присвячує Карпатській Україні дуже багато місця. З їх статтей вичувається великий страх перед мадярським ревізіонізмом (Семигород, Банат), та перед ізоляцією.

Дивні цензурні обмеження унеможливлюють нашому денникові „Час" писати те саме, що пишуть німецькі та румунські часописи.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В БУКАРЕШТІ.

Між 14-тим і 18-им жовтня ц. р. перебувала в Букарешті делеґація басарабських і буковинських українців. Наші відпоручники домагалися у міністерствах внутр. справ, освіти та в секретаріяті для меншин — скасувати стан облоги на Буковині й у Басарабії та пристосувати меншинний закон і до українців.

Делеґацію приймали всюди лише підрядні урядовці міністерств. Вони навіть не обіцяли нічого, тільки покликувалися на рапорт сиґуранци („охрана"), які твердять, що українці — це або непримирні ридантисти або зукраїнщені румуни. Для одних і других зайві всякі меншинні закони. Зрештою — додав один урядовець міністерства освіти — вам ніхто не боронить між собою говорити по українськи".

На чолі делеґації стояв б. сенатор д-р В. Залозецький.

АРЕШТУВАННЯ І ПРИСУДИ.

Жандармерія далі пильно арештує всіх тих, що збирають підписи або підписують декларації за українською школою. Всіх арештованих відставляють до воєнних судів у Чернівцях або Кишиневі. Президент воєнного суду в Чернівцях окремим розпорядком заборонив адвокатам українцям інтервенювати й обороняти в справах українських політичних вязнів.

У пятницю 21. X. ц. р. воєнний суд у Чернівцях засудив 23-літнього селянина Омеляна Васкача з с. Веренчанки за 1 рік важкої вязниці і 20.000 леїв гривни за поширювання націоналістичної літератури.

Воєнний суд у Кишиневі засудив селянських хлопців Михайла Квасницю, Петра Глібку, Володимира Угрина з с. Нагорилівка по 8 місяців вязниці а дівчину Наталію Марко на 6 місяців вязниці. Їх покарали за те, що вони читали та іншим позичали львівські видання „Червоної Калини" й інш.

ЧЕРНІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

Дня 24. X. ц. р. почалися виклади на всіх виділах чернівського університету. Теперішній склад студентів по національности ось який: українців 75, румунів 2186, німців 101, мадярів 41, поляків 28, москалів 2, жидів 188.

В минулому році покінчили університетські студії 23 українці, 429 румунів, 25 німців, 7 мадярів, 3 поляки і 24 жиди.

Румунські студенти походять переважно з Молдави і Семигороду, мешкають в державних академічних домах та дістають державні стипендії.

СУСПІЛЬНА ОПІКА НА БУКОВИНІ.

Зі статистики румунського міністерства освіти довідуємося, що в чернівському і сторожинецькому повіті 6.7% шкільних дітей взагалі не снідає, 11% не їсть городини, 42.3% їсть лише раз на тиждень мясо, 83.9% їсть щодня мамалиґу, 60% дітей нерозвинені внаслідок лихої відживи, у 70% дітей стверджено початки сухіт.

В неділю 16. X. ц. р. перевела чернівська поліція облаву на домашню прислугу. Поліційні лікарі оглянули 400 молодих дівчат і хлопців. Між ними ствердили 142 венерично хворих.

Чернівський і сторожинецький повіт виказують ще й сьогодні 80% українського населення. Малокровні діти та хворий сільський пролетаріят — це українці. Тимчасом влада розвязала „Українську лікарську порадню" та „Товариство слуг „Єдність".

В буковинських горах поширена епідемія тифу та дифтерії. Вижницький шпиталь заповнений. Брак ліків. Лікарі телеґрафічно урґують у Букарешті, і дістають 5 кг. рицинового олію.

В. Цецин.

Держава чехів, словаків та українців

У НОВИХ МЕЖАХ.

Після рішення віденської арбітражної комісії та після порозуміння з Польщею устійнено нові межі чесько-словацько-української держави. Таким чином сильно змінилася кількість населення Чехословаччини та її національний склад.

ЧЕХІЯ.

Після устійнення чесько-німецьких кордонів у Чехії залишилося 6,476.987 чехів і 350.291 німців. До Польщі перейшли чотири повіти: Богумин, Фриштат, Чеський Тешин і Яблонків, які на підставі статистики, поданої в обмінних нотах, мали 230.000 мешканців, з того 123.000 чехів, 77.000 поляків, приблизно 20.000 німців і коло 11.000 чужинців, здебільша громадян Польщі. Число мешканців у Чехії разом з жидами й чужинцями дасть к. 7 міліонів душ.

СЛОВАЧЧИНА.

На підставі нових границь Словаччина втратила у користь Мадярщини 10.423 кв. км. із 859.885 мешканцями. З того 276.287 словаків, 505.808 мадярів, 26.181 жидів (по національности), 8.967 німців і 1.829 українців. Колиж до цього додати, що Словаччина втратила при устійнюванні словацько-польських кордонів дальших 167 кв. км. із 8.043 мешканцями (в цьому 7.652 чехів і словаків), то нова Словаччина матиме 2,461.865 мешканців, із того 2,002.143 словаків, 66.368 мадярів, 138.564 німців, 69.088 українців і 39.036 жидів. (Українців у Словаччині є в дійсности к. 200.000 душ, бож при переписі населення в 1930 р. записано там понад 100.000 українців за словаків).

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

Карпатська Україна втратила в користь Мадярщини 1.586 кв. км. і 186.609 мешканців. З того: 17.247 чехів і словаків, 36.735 українців, 86.681 мадярів, 4.908 німців і 25.883 жидів. Тепер Карпатська Україна матиме 543.748 мешканців

ців, з того 430.181 українців, 22.791 мадярів, 53.832 жидів, 8.341 німців, 12.000 румунів, 16.714 словаків і чехів.

З приростом за останніх 8 літ Карпатська Україна має нині кругло **650 тисяч населення**, з того понад **500.000 українців**.

ЦІЛА ДЕРЖАВА ТРЬОХ НАРОДІВ

буде мати тепер понад 10 міліонів мешканців і коло 100.000 кв. км. простору. Це число може ще незначно змінитися не лиш при подрібній делімітації, але теж через можливе переселення підчас окупації словацької та української території чужими військами та через застосування права опції (значить: люди можуть зректися одного громадянства і вибрати собі друге). До всіх поданих цифр треба ще додати природний приріст населення від 1930 р.

Одночасно збільшиться число меншин у сусідніх державах: у Німеччині житиме к. 750.000 чехів та словаків, у Польщі к. 180.000, у Мадярщині 398.000 словаків, якщо числити на підставі мадярської статистики, що там жило досі лиш 104.000 словаків. З українцями Мадярщина матиме поверх 436.000 славянських меншин. І ці цифри ще зміняться після переселення, застосування права опції та коли дочислимо до них природний приріст населення від 1930 р

Перешкоди при відновi Союзу Українок.

З краю доходять щораз нові вістки про перешкоди, що їх робить місцева адміністраційна влада Союзові Українок, не допускаючи до віднови Т-ва. Не зважаючи на дві інтервенції у повітового старости у Львові, філія С. У. у Винниках не може дочекатися звороту заарештованих книг, печатки і т. ін.

Філії С. У. у Заліщиках не видано книг і печатки через те, що місцеве старосто „не має на це перед виборами часу".

Станиславівська філія С. У., що має так багато кружків, не може відновити діяльности тільки тому, що п. староста не мав часу підписати відповідного розпорядження в цій справі. Не помогли кількакратні домагання, домівка ще й досі стоїть опечатана.

Коли філія С. У. у Тернополі звернулася до староства з домаганням звороту річей, забраних їй при ревізії, у відповідь почула, що всі ті речі староство спалило та знищило. Яким робом не сталося, коли рішення про розвязання Т-ва не було ще правосильне, а закон про стовариšення накладає на владу обовязок берегти майно припиненого товариства?

1-листопадові свята.

СТАНИСЛАВІВ.

Станиславівське громадянство відсвяткувало роковини першого листопада як щороку, такою програмою: 1) Святочна Служба Божа в катедральній церкві, яку відправив в 8. годині рано катедральний парох, крилошанин о. шамбелян Луцик, при співучасти двох священників і двох діяконів. Підчас богослуження виголосив дуже гарну проповідь о. Судак. Учасників свята було дуже багато, так, що в катедрі не могли всі поміститися. Богослуження закінчилось хоралом „Боже Великий, Єдиний...!", що його відспівав хор „Думка". 2) В годині 12. вполудне відбулася в салі „Сокола" святочна академія, якої програма складалася: з промови (інж. Семенчук), виступів хору „Думка" і деклямації (п. Рогатинський). Настрій свята піднеслий. По відспіванні гимну „Ще не вмерла" учасники, що були битком наповнили салю, розійшлися спокійно. Місцевий „Сокіл" І. влаштував для своїх членів вечором у власній домівці святочні сходини, присвячені листопадовим роковинам.

КОЛОМИЯ.

В навечеря великих роковин (дня 31. X.) в год. 18-ій відправив о. прелат Ол. Русин із місцевими священиками в битком заповненій церкві перед символічною могилою панахиду за борців за волю України, підчас якої виголосив о. Островський змістову проповідь. По панахиді в год. 20-ій відбулася в салі „Народнього Дому" святочна академія, виповнена коротким гарно передуманим і палко виголошеним словом д-ра Дм. Станкевича, національним гимном та кількома стрілецькими піснями, що їх відспівала ціла саля. Окремо (в іншім домі) відбулися листопадові сходини радикального гуртка... В сам день першого листопада в 8. год рано відправив радн. Микитюк з діяконами торжественну Службу Божу в намірені українського народу, закінчену многоліттям. Вечором того дня відсвяткувала міщанська молодь велику не-

М. Григорович.

Еретичні думки про Котляревського.

До сотих роковин від дня смерти (10. листопада 1838).

Коли поминаємо мертвих велитнів духа, ми звичайно побільшуємо їх значіння та заслуги — коштом їх попередників і наступників. Але Котляревському справді сталася велика кривда. Коли заглянути до наших історій письменства, шкільних підручників чи нечисленних студій на цю тему, то знайдемо лише стереотипні фрази про „першого письменника, що почав писати народньою українською мовою", про „картини стародавнього українського побуту", що він увіковічнив у своїй „Енеїді" — і більш нічого. Його світогляд, його стиль, його поетика, його словник — ці всі питання лежать облогом. Його „Енеїду" читають, його „Наталку-Полтавку" грають, але коли спитати кого, чи Котляревський є нині письменником актуальним, то відповідь напевне випаде неґативно.

Отже з цілою скромністю, яка личить нефаховому історикові письменства, але і з цілою рішучістю, на яку має право кожна свідома людина, дозволяю собі висловити „еретичну" думку, що Котляревський є нині **найактуальнішим письменником нашої старшої доби.** Неактуальним його зробила східноукраїнська, а за її прикладом і західньоукраїнська літературна критика, яка йдучи за російськими прикладами народницької й понародницької доби, завзято ставила в письменника на перше місце його „напрям", його дидактичні наміри, а вже на друге чи й на останнє місце його **поетичний** світ, його майстерність, його власні переживання. Мовлячи: „поэтом можеш ты не быть, но гражданином быть обязан". На цім спекулювали дрібні поетики, прикриваючи свою поетичну вбогість сірою мужицькою свитиною і тим діставючись у передні лави українського Парнасу. Але правдиві поети, яким совість не дозволяла пускатись на такі спекуляції, не знаходили признання в наших літературних критиків та істориків, бо ці не знаходили в їх творах слів „боротьба", „кати", „воля" і т. д. Такі письменники були для них „естети", прихильники гасла „мистецтво задля мистецтва". У цій категорії опинився за якийсь час і Котляревський, бо критика народницького чи марксистського напряму не могла собі дати з ним ради. До боротьби він не кликав, катів не проклинав, волі не оспівував — то що було з ним робити? Правда, читати його було приємно, дивитись на його стареньку „Наталку" було куди приємніше, ніж на високодраматичні твори патріотичних драморобів — але вмістити його таки не було куди.

Через такий бездушно-формальний підхід наша критика прогавила в Котляревськім те найцінніше, що в йому є: саме його актуальність. Але будьмо справедливі. За тих часів, коли в нас установлялись критичні оцінки, себто наприкінці 19-го і на початку 20-го століття, перед українським національним рухом стояли інші завдання. То були часи „малих діл", коли за деревами не видно було лісу, то й справді та величезна проблематика, яку нині можемо навязати до імени Котляревського, була тоді ні до чого. Але нині часи, слава Богу, змінилися. Доба „малих діл" відійшла у вічність, український рух свідомо та рішуче розвязує питання, що торкається самого ядра національного буття, воно ставить собі цілі, які виходять далеко за межі сьогоднішнього дня. Тимсамим настав час і для регабілітації Котляревського, для пізнання його ваги та значіння як провідника та дороговказу.

* * *

Куди вказує Котляревський?

На Захід. Його лице і в „Енеїді" і в „Наталці", і навіть у „Москалі-чарівнику" все обернене на Захід. Читаючи його, все бачиш перед собою освіченого европейця й вільного, ще не закутого в кайдани українця. Все в нього ясно, лагідно, тонко темпоровано, навіть його сміх — це не регіт, а мудрий усміх майже античної людини. Його чудова душевна рівновага — це рівновага рівної людини, яка ніколи не знала над собою пана, яка знає собі ціну й про можливість неволі навіть думки не допускає. Що його герої з „Енеїди" це самі пани й пані — це зрозуміло, бо в такому середовищі відограється дія. Але і його Наталка — це справжня пані, хоч вона й бідна, тимчасово мусить терпіти лихо; подивіться з якою себесвідомістю й самопошаною вона тримається супроти дужчих, як гордо вона відповідає на немилі залицяння, спокуси й залякування! Її остаточна перемога — це не випадок, не навмисне гепі-енд, бо так того хотів автор, ні — це неминучий наслідок цілої її постави супроти себе й супроти зовнішнього світу. Котляревський просто не знає рабів і рабства, це поняття цілком чужі його психольогії, у всьому, що він написав, віддзеркалюється тільки психольогія вільної нації, вільної людини, скажім не боючись цього слова — психольогія панська.

Бо Котляревський був сином українського 18-го століття. Не треба того століття ідеалізувати, але воно на Україні ще було українське. Це століття ще бачило українських гетьманів, полковників, сотників і справжніх козаків, а не тільки „хліборобів козацького стану", це століття ще бачило Україну найдальшою передньою стежою західної цивілізації на сході Европи, це ще було століття, коли Україна висилала на захід учнів, а на схід — учителів. Московська державна зверхність вже відчувалась, але не було культурної зверхности, Москва, так би мовити, вже наступала Україні на нагнітки, але ще не влазила їй у печінки. Москаль і для Котляревського ще був чимсь далеким, майже леген-

забутню хвилину окремими святочними сходинами. На закінчення листопадового свята відбувся 5. ц. м., згідно з місцевим звичаєм, величавий похід з церкви на український цвинтар. Гарно впорядкований (церковні хоругви, довжезний ряд вінців із червоними стяжками від усіх установ і товариств у числі понад 40 з репрезентативним вінком, що його несли комбатанти, духовенство під проводом о. пралата Русина, кольона комбатантів, а дальше народ (всі у чвірках), розтягнений на просторі майже цілого кільометра, посувався похід мовчки, вливався крізь цвинтарну браму поважно на площу та щільно обступив стрілецьку могилу з високим стилевим гуцульським хрестом, освітленим двома високими смолоскипами. На цвинтарі відправлено парастас і панахиду. З черги о. Кісіль виголосив схвилюваним голосом палку, патріотичну проповідь. Причина до схвилювання була поважна: перед походом інтервеніювала влада в о. пралата і диктувала (у спосіб далеко від джентельменського), що вільно на цвинтарі співати, а чого ні; сам цвинтар обставили сильні відділи поліції. Тому по відспіванні „Вічная память" зрезиґновано навіть із „дозволеної" пісні „Боже великий, єдиний". Зате по 5-хвилинній мовчанці о. пралат підніс оклик „Борцям за волю України — слава!" Гучне, трикратне „Слава" з грудей великої маси людей потрясло повітрям і гідно заманіфестувало глибокі та щирі почування народу до великої і святої визвольної традиції. Зчерги на поклик о. пралата похід спокійно розвивався. Сконсиґновані поза цвинтарними дротами (а то й на цвинтарі) збройні відділи поліції не мали нагоди інтервеніювати. Хрест і стрілецьку могилу вкрито свіжими вінками. Народ розійшовся по освітлених могилках своїх рідних, а о. пралат відправив ще панахиду на могилі четаря Гуменюка та на свіжій могилі незабутнього режисера Миколи Бенцаля. Співав панахиду здисциплінований мішаний хор молоді під орудою Х. Михалевського.

ГАЛИЧ.

Княж-город Галич гідно обходив 20-ті роковини воскресення української державности. В день 1. листопада відправив богослуження в намірению українського народа о. дек. Янович, співав хор під орудою п. Петраша. Опісля відбулася академія, на яку склалось вступне слово проф. Балицького, реферат організатора М. Матасякевича, виголошений незвичайно сильно і змістовно, дві деклямації п. Чемеринської і п. Яценовича. Академія закінчилась відспіванням національного гимну. Цього року на академії було далеко більше громадян Галича ніж минулими роками. На інвалідів зібрано 40 зол.

ЗАЛУКВА.

Залуква теж торжественно святкувала роковини 1-го листопада. Церква була наповнена вщерть. Співав місцевий хор під управою п. Чабанюка, гарну промову про значіння цього свята виголосив о. Чолій. З черги відбулася академія в „Народньому Домі" в Залукві, на яку склалося вступне слово, що його виголосив д-р В. Мурович, адвокат у Галичі, продукції хору читальні під проводом Чабанюка, який виконав усі пісні дуже гарно, 3 деклямації, з того дві виголошені дуже гарно Василем Дирдою і п. Т. Яценовичем. Саля Народнього Дому була виповнена по береги місцевими громадянами. Як ніколи перед тим на салі панував святочний настрій. На інвалідів зібрано 20 зол.

Галицький.

ЖИТТЯ ПРЕЗИДЕНТА ТУРЕЧЧИНИ ЗНОВУ В НЕБЕЗПЕЦІ.

Як стверджує офіційний комунікат, стан здоровля през. Кемаля Ататюрка знову погіршився. Він має температуру 36.4°, пульс 100, віддих 22. Погіршення поважне, викликує несупокій.

——oo——

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ТАКИ ДІСТАНЕ УЖГОРОД І МУКАЧІВ?

У мадярських колах говорять, що будапештенський уряд буцімто запропонує, щоб залишити Ужгород, може також і Мукачів, при Карпатській Україні.

Ділом вшануйте память тих, що своїм зусиллям і терпінням заслужили собі на вдячність цілого Українського Народу!

Рішення польського студентського віча.

ІСТОРИЧНИЙ ДОКУМЕНТ.

„Ґонец Варшавскі" з 7. ц. м. містить телеграму зі Львова про загально-академічне віче польських студентів у галі львівської політехніки, яке відбулось у присутности представника ректорату проф. Ґайслера. У висліді цього віча рішено утворити „порядкуючу варту" при товаристві студентів політехніки „Братня Помоц" та ухвалено ось-які резолюції:

„Польська технічна молодь, зібрана на загально-технічному вічу в галі Політехніки стверджує з уваги на події, що в останніх днях трапились у Львові та Східній Галичині, що вона, вірна традиції львівських орленят, стояти буде на варті Червенської Землі й готова життя та кров свою жертвувати в боротьбі з терором української ірреденти.

Польська технічна молодь домагається від адміністраційної влади:

а) **зліквідувати всі українські станиці, які під видом економічної або освітньої діяльности є осідком зради й заговору проти польської держави;**

б) **зліквідувати й замкнути всі школи з українською („рускою") мовою навчання, бо вони є огнищами протипольської діяльности та виховують молодь у протидержавному дусі;**

в) **усунути всі українські („рускі") та жидівські написи у польськім Львові,** бо вони зневажають память тих, що 20 років тому лягли в геройській боротьбі за польськість цієї землі;

г) **домагається від влади польського радія щоб перестало надавати авдиції в українській („рускій") мові;**

д) **домагається від офіціяльної влади, щоб вона не вдавалася у якінебудь договори та порозуміння з чинниками т. зв. української політики, що репрезентує сепаратистичні змагання супроти польської держави;**

е) **домагається від влади Академічної Леґії, щоб вона офіціяльним розпорядком усунула з рядів Леґії всі непольські й ворожі до польської держави елементи;**

Польська технічна молодь домагається від наукової влади, щоб усунула всіх асистентів і працівників українців та жидів зі становищ, які вони займають у львівській політехніці."

дарним, здебільшого смішним, у всякому разі органічно чужим. Ані на душу України, ані на душу Котляревського Москва ще тоді своєї руки не наложила. Котляревський був останній вільний поет вільної України.

Скільки того сонця, того степового вітру, того широкого моря — колишнього козацького моря — у безсмертній „Енеїді"! Мало того, що вона дає „картину стародавнього українського побуту" — вона дає образ стародавнього українського письменника, що опановував латину як свою матірну мову, вона зберігає скарб ідеально-чистої народньої лексики, яку в дечому вже не розуміють нинішні вчені коментатори, вона вказує, як ті чужі слова, що їх давніше позичали безпосередньо з праджерела, потім стали позичати із Москви, вона свідчить про високий культурний стан України Котляревського, про її духову незалежність від Москви, про її наскрізь західню орієнтацію, про її ще живі звязки з античним світом. Довгу і повчальну картину розгортає перед нами „Енеїда" — коли вміючи її читати.

Традиція Котляревського — традиція наскрізь українська й наскрізь европейська — ще довго жила в українському письменстві. Нею були надихані „Оповідання Рудого Панька" та „Миргород", хоч і були писані чужою мовою, її дух віє в багатьох оповіданнях Квітки-Основяненка, подекуди навіть у Стороженка. Але холодний подув із півночі все більше мертвив українську культуру, робив її неукраїнською, чи власне українською по формі й неукраїнською по суті. Вже в повістях Марка Вовчка цей московський дух відчуваємо досить сильно, коли під московським духом розуміти спосіб дивитися на світ чи те, що загально називається „Mentalité". Наші письменники лютували проти Москви, проклинали її, накликали на її голову всі кари небесні й земні, ненавиділи її всіма клітинами свого тіла й всієї душі — але та душа все більше й більше просякалась чужою отрутою. Українська література помало ставала літературою російською, більш або менш щасливо перекладеною на українську мову. Свого найвищого щабля цей розвиток осягнув перед світовою війною у творах Винниченка. Рабом ставав усе більше й більше український нарід, рабським ставало все більше й більше українське письменство.

* * *

Отже: „назад до Котляревського?" Марно булоб проголошувати таке гасло, бо літературний розвиток кермується не гаслами, а динамікою народнього життя. Але і з другої причини це булоб марно: українське письменство нової повоєнної доби вже й без того цілком стихійно знайшло шлях до Котляревського, до його національної та европейської традиції. Рух київських неоклясиків, рух того харківського гуртка, що купчився довкола „Літературного Ярмарку" — це не що інше, як поворот до Котляревського, поворот болючий, гальмований, але тим не менше знаменний. А під чий знак стають тепер деякі молодші західно-українські письменники?

Цим поворотом нове українське письменство сплачує частину довгу тому поетові, кого сам Шевченко називав „батьком". Але це не досить. Не треба брати Котляревського так легко, як ми його досі брали. Треба його студіювати пильно і докладно, студіювати його поетичний світ, його історичне оточення, його життя, стиль, форму, погляди, його словник — це найбагатше джерело чистої української мови, — його вплив на інших письменників і впливи інших письменників на нього. Це ми винні Котляревському, але й самі собі, бо ті відкриття, які нас очікують на цім полі, сто- й тисячкратно винагородять нас за всі зусилля

——o——

Інвалідами Украї̈нської Армії опікується УКТОДІ Львів, Потоцького. 48 Не забудьте післати туди свою лепту, бо без помочі української суспільности Т-во не всилі допомогти 2.000 інвалідів так, як вони на це заслужили!

Перші свобідні збори у Львові 1848 року.

Було це в місяці жовтні 1848 р., як збирався зїзд руських учених у Львові, скликаний за почином о. Миколи Устіяновича, пароха Славська, щоб письменники і прихильники народньої просвіти до себе зблизилися, пізналися і получилися до спільних літературних праць.

Очевидець тої події о. Стефан Качала у своїй праці під наг. „Polityka Polaków“ на ст. 292 ось як описує дивні перепони, які стрінув той зїзд:

В дні відкриття зїзду (19. жовтня 1848 р.) віцегубернатор намісництва у Львові граф Агенор Голуховський листовно остерігав о. каноніка Михайла Куземського, що мав проводити на зїзді, щоб того зїзду не відкривати, бо його розжене польська ґвардія народова. На це обурилися зібрані українці, що зїхались були до Львова, і питалися, чи польська ґвардія народова веде уряд у краю?... Та на це не було відповіди.

Тому зібрані вислали депутацію до команданта міста Львова ґенерала Гаммерштайна із запитом, чи побоювання віцегубернатора оправдані та чи збори не можуть відбутися?

На це головний командант відповів, що збори можуть відбутися і ці збори розпочалися...

В часі нарад наших учених повідомлено провідника зїзду о. Михайла Куземського, що кінна ґвардія народова вже випроваджує свої коні до наступу, але нема страху, бо ґенеральна команда австрійського війська зарядила відповідні протизасоби.

Ось так відбувся той зїзд наших учених до кінця спокійно. Наради того зїзду відбувалися цілий тиждень у музейній салі Духовної Семинарії у Львові, що стояла на тому місці, де тепер головна почта у Львові.

Отсе були перші свобідні збори українських учених у їх батьківщині. К. Л.

Успіхи республиканців у американських виборах.

ДЕМОКРАТИ ТАКИ ЗАЛИШИЛИСЬ У БІЛЬШОСТИ.

З дотеперішніх вислідів виборів виходило, що республиканці здобули у виборах помітний успіх. Зрештою демократи (до яких належить Рузвельт) дальше є у більшости, як у парляменті, так і в сенаті.

На основі тимчасових вислідів міркують, що демократи втратять 60 мандатів, себто в парляменті буде 270 демократів і 150 республиканців.

У сенаті республиканці здобудуть мабуть 6 нових мандатів, так, що будуть разом мати їх 22, демократи — 70

ДОТЕПЕРІШНІ ВИСЛІДИ ВИБОРІВ.

В 6. годині рано були відомі такі вислідн: у парляменті 138 мандатів здобули демократи, 44 — республиканці; в сенаті — 56 демократи, 14 республиканці.

ЖЕРТВИ ВИБОРІВ.

Хід виборів був назагал спокійний, хоч у деяких місцевостях дійшло до кровавих інцидентів. У місті Гарлем дійшло до бійки між виборцями; 6 осіб згинуло, 3 є в небезпеці. Підчас виборів у 1933. р. у тій самій місцевості згинуло 20 осіб.

Печінка є фільтром для крови.

Після атентату на німецького дипльомата у Парижі

ЗАМАХОВЕЦЬ — ПОЛЬСЬКИЙ ЖИД?

Як це ми згадували, в понеділок рано виконали револьверовий атентат на третього секретаря німецької амбасади у Парижі фон Рата.

Атентатчик подає себе за Гершля Гріншпана, має 17 років. Він, як жид, хотів пімститися за вигнання з Німеччини його братів, польських жидів. Сам він подавався за польського жида, але польський консулят у Парижі заявив, що не видавав йому пашпорту.

Замаховець увійшов до бюра амбасади та сказав, що має дуже важні документи. Його впустили до кабінету секретаря фон Рата. За хвилину почули возьні 5 стрілів. Фон Рат вибіг, хитаючись, з кімнати. Замаховця арештували.

Секретар фон Рат ранений у рамя та у черево. Стан його дуже поважний. По кількагодинній важкій операції, стан фон Рата дальше дуже грізний.

Гітлер вислав літаком до Парижа свого особистого лікаря та директора клініки, щоб опікувалися раненим.

——о——

Православний митрополит Денис у мін. Сьвентославського.

Мін. Сьвентославський приняв митрополита Дениса з епископами. Митрополит предложив міністрові внутрішній статут церкви, що його опрацював синод.

Що писало „Діло“ 50 років тему.

Субота, 10. листопада 1888.

„ОСОБИСТА ЧЕМНІСТЬ“.

В розмові з кореспондентом „Політік“ пос. Романчук на запит, чи можлива згода русинів з поляками, між іншим сказав:

„В теперішній соймовій періоді з руської сторони виступили нові люди і вони робили все можливе, щоби полякам влекшити зворот з дотеперішньої дороги: вони пішли так далеко, як тільки серед настрою народу взагалі могли, внески ставили такі скромні, що ледви чи поляки на таку поміркованість були приготовані. А все-ж вони при всіх своїх змаганнях нічого не добули, крім хіба, що маршалок при закриттю сойму сказав також кілька руських слів до руських послів. Але і це сталося так, що могло виглядати тільки на особисту чемність для руських послів, а не як признання якихсь прав русинам і руській мові.

ЦЕРКОВНИЙ СИНОД.

„Про церковний синод так пише „Дзєннік Польскі“, який нераз дістає досить добрі інформації з св. Юра: „Провінціональний синод гр.-кат. буде скликаний по великодних святах. В четвер відбулась у митрополита Сембратовича друга нарада вищого духовенства, на якій вибрано шість комісій для підготовних робіт. Папа заявив, що гадає вислати на синод свого відпоручника; мабуть хоче поінформуватись про духа і тенденції розправ.“

В АЛЬЗАЦІЇ КИПИТЬ...

„В Альзації починає між народом кипіти. Де „Кельн. Цайтунг“ повідомляють, що підчас ставлення рекрутів прийшло там 6. ц. м. в декотрих сторонах до небезпечних заворушень. В Альткірх кинулись були сотні людей на машеруючих рекрутів і хотіли їх розігнати, а на військо, що їх вело, стали кидати камінням. Військо мусіло аж набити карабіни і загрозило, що буде стріляти та аж тоді зробило порядок. Подібна, але ще грізніша, сцена повторилась в Ільфурт, де маси народу хотіли відбити рекрутів і напали на військо з окликом: „Хай живе Франція!“ Подібні неспокої були також і в Мільгавзен.“

„Залишається ще лише справа кольоній...“

ПРОМОВА ГІТЛЕРА.

На сходинах в історичній мінхенській „Біргербрав Келлер“, з нагоди роковин націонал-соціялістичного пучу з 1923. р., виголосив Гітлер промову, в якій гостро заатакував Черчіля та британську опозицію за її протинімецьке становище. Необхідно — мовляв — звернути увагу на небезпеку, яка полягає в тому, що невідповідальні чинники в деяких державах закликають до війни. Якщо світ зброїться, то Німеччина не може спокійно йти з оливною галузкою.

Обговорюючи справу відносин між Німеччиною й Англією та Францією висловив Гітлер вдоволення, що люди, які є при владі у Франції та Англії, бажають порозуміння з німецьким народом. Лишається тільки порозумітись у справі кольоній, що їх відібрано Німеччині під претекстами, незгідними з правом. Зрештою Німеччина не домагається нічого більше від Англії та Франції.

Своїх прав доходить Німеччина в переговорах, але не виступає в них як жебрак. Коли переговори заведуть, німці пошукають інших шляхів

Нові мовні обмеження на Буковині.

Командант 8. дивізії в Чернівцях видав низку постанов, м. ін. заборонив уживати іншої мови як румунська у школах (за винятком меншинних), при продажі товару на вулицях, дальше на афішах, вивісках, реклямах і т. д. Без дозволу дивізійного команданта не вільно розповсюднювати авдицій закордонних радіостацій. Крім того заборонено поздоровлення позязаних політичних груп.

З природи і життя.

Радіоактивність та вік землі.

Вік нашої Землі і надалі є загадкою, що морочить уми вчених. Її старалися вже від найдавніших часів розвязати. І так у 1650. р. англійський архиєпископ Ушер на основі біблії обрахував вік Землі на 4.004 літ перед Христом. Одначе ця недавня дата створення світа не має віри сьогодні, бож знаємо, що в тім часі в Єгипті вже істнувала висока цивілізація.

Довгий час пробували вчені обчислити вік Землі найріжнороднішими способами як нпр. на основі скорости застигання Землі, зменшування Сонця наслідком втрати промінної енергії та ін. Одначе поміри віку Землі на тих основах були нереальні, бо спиралися на здогадах. Вже більш зближені до таємної правди давали обсервації над часом, в якім творяться т. зв. осадові скали, себто скали, що повстають на дні моря від осаджування шарів намулу та органічних решток. Показалося, що коли скорість повставання таких скал доходить коло 30 цм. на 100 літ, то для витворення скали грубости нашої земної шкаралущі треба найменше 30 міліонів літ.

СІЛЬ В МОРІ.

Інший спосіб обчислення віку Землі полягає на означенні кількости соли в морях. Заки Земля остигла, вона була окружена густою атмосферою ,в якій була вся вода у формі водної пари. Враз з застиганням розжареної первісно Землі та жари скроплювалася на воду і виповняла заглубини на поверхні Землі. Океани, що повстали в той спосіб, мали первісно солодку воду. Та вода парувала, і у формі хмар перепливала над сушею, спадала дощем і спливаючи по поверхні суші, розпускала дрібні мінеральні соли, головно т. зв. нині „кухонну (їстивну) сіль і зносила їх до моря. Така мандрівка соли тревала міліони літ, наслідком чого кількість соли в морській воді безнастанно зростала На підставі обчислення кількости соли у сьогоднішніх морях та кількости соли, що їх підчас року заносять ріки до моря, можна обчислити вік Землі на найменше кілька міліонів літ.

ТАЄМНИЦЯ РАДІОАКТИВНИХ ПЕРВНІВ.

Винайдення таємного первня раду стало новою основою до чи не найбільш правдоподібного обчислення віку нашої Землі

Рад зруйнував наші поняття про мертву неорганічну матерію, що її основною прикметою була цілковита мертвота і безрух. Рад, як відомо, це первень, що безупинно висилає зі себе невидні матеріяльні промені, про що легко можна переконатися, виставляючи на вплив раду фотографічну болону, що спалюється під впливом променів висиланих радом, подібно як під впливом променів світла.

Одначе промінювання раду не триває вічно. Воно відбувається коштом його матерії, тимто за якийсь час рад розкладається і перемінюється в інше тіло, що вже не висилає променів (нерадіоактивне),а саме в оливо.

Докладні поміри часу раду показали, що по 1600 роках тільки половина раду вже є радом, друга-ж половина — це продукти розпаду, що не мають вже сили висилати променів радіоактивної сили. З інших радіоактивних тіл добре надається до обсервації первень **уран**, що по довгих роках переходить в мертве оливо. Сьогодні находимо в скалах уран завсіди в більшій кількости, ніж його прокдути розпаду, що вказувало би, що уран находиться в тих скалах не довше 4,500 міл літ.

Докладніші обчислення на основі відношення кількости радіоактивного урану до його розпадових продуктів вказують, що уран у скалах Землі є коло 1.500 міл. літ. Подібні цифри дають поміри іншого радіоактивного первня тору. На основі тих обчислень подають вчені, що Земля зісталила свою шкаралущу перед яких 1.500 міл. роками. Щоб означити вік Землі, треба додати до того часу, в якім находимо Землю покриту вже сталою шкаралущою ще довгий час, коли Земля істнувала у ґазово-плинкім стані, так, що на основі рахунків славного дослідника радіоактивних тіл Ратерфорда вік Землі не переходить поза 3,400 міліонів літ.

ОЛИВО З МОРОГОРО.

З помірів кількости олива в мінералах можна таким чином обчислити також вік тих мінералів. Ось нпр. у смоловій бледі з м. Мороґоро у Сх. Африці находиться оливо, що належить до тої відміни олива, що повстає як кінцевий мертвий продукт розпаду радіоактивного урану. Звичайного олива та рудовина зовсім не має. На основі знаного фізикам часу, якого треба до переміни радіоактивного урану в оливо, обрахували, що требаб було 700 міл. років, щоб повстало таке кількостеве відношення олива до урану, яке находимо у згаданій урановій рудовині з Мороґоро. То значить, що наскільки оливо в Мороґоро повстало з урану, то щоб повстав такий стан цієї рудовини як нині, треба було 700 міл. років.

РАД І ГЕЛЬ.

При переміні урану в мертве, нерадіоактивне оливо (зване радом 5) виділюється газ **гель**, знаний з того, що служить тепер до виповнювання повітреплавів (цеппелінів), будучи найлекшим знаним ґазом. Цей ґаз залишається в цілости у мінералі, з якого можна його дістати при роздрібненню та перетопленню мінералу. Тому і тою дорогою можемо означити вік даного мінералу, бо фізика знає скорість виділювання гелю з урану при його розпаді. Одначе такі висліди недокладні, бо частина гелю зчасом втікає з мінералу, а частина зникає підчас крушення та перетоплювання. Вік мінералів означений тою методою вагається у межах від 8 міл. до 700 міл. літ. Цифри, що вказують нам вік найстарших мінералів, всеж не дають нам поняття про вік Землі, тільки про повстання сталої шкаралущі Землі, бо щойно тоді повстали мінерали. Зате і та метода не подає нам властивого віку Землі, себто часу, коли вогненно-ґазово-плинка маса Землі відорвалася від Сонця.

З повищих дослідів виходить, що стала шкаралуща Землі має принайменше 1.500 міл. літ, а сама Земля мусить бути значно (щонайменше вдвоє — як подає славний фізик Ратерфорд) старша. Досліди над радіоактивними первнями зокрема над ураном, тором і оливом, що з них повстало, є тепер основою для роздумувань учених про вік Землі. Вчені стоять тепер на становищі, що колиб уся кількість олива на Землі повстала з радіоактивних первнів урану і тору, тоді наша Земля мала би найбільше 8 міліярдів літ.

Асфальтове озеро.

На острові Трінідад (св. Тройці) в Середущій Америці істнує Асфальтове Озеро, де на просторі кількох гектарів природа витворює міліони тон асфальту. Той простір називають тому озером, бо його поверхня ворушка, хоча доволі стала, щоб можна по ній ходити. Озеро находиться у віддалі 45 км. на полд.-схід від м. Порт оф Спен, що є столицею згаданого острову.

Подорожні описують, що те озеро виглядає як сіро-чорний простір, покритий денеде ростинами і калабанями води. Озеро викликує своєю мертвотою сильне враження, бо довкола нього находиться чарівний краєвид преґарного острову.

З повстанням цього цікавого дива природи звязана теж цікава леґенда. Отож на сотні років перед приходом еспанців до Нового Світа острів Трінідад був присвячений коліброві, святій пташці караїбів, первісних мешканців того острову. На місці озера було в плодючій околиці індіянське село. Мешканці сусіднього племени напали на село, зруйнували його і повбивали святі пташки-колібри та поїдали їх. Той вчинок образив Великого Духа, що приказав землі розступитися. Земля проглинула село з напасниками, а на тому місці повстало озеро виповнене чорною півплинкою масою. Людність острову ще досі вірить в правдивість події описаної леґендою, хоча вже експльоатують, дане озеро і жадного села під ним не видно.

Першу історичну вістку про асфальтове озеро подав англієць сер Ралей, що шукав на острові Трінідад у 1595 р. казкової місцевости Ельдорадо, де мали бути скарби золота. Він пише, що в однім місці острова зустрінув великі маси смоли земної, що можна би нею наповнити всі кораблі світа. Вона дуже добра, бо не топиться на сонці, тому надається до смарування кораблів, що пливуть на гаряче полудне.

В 1851 р. почали асфальту з озера вживати до будови гладких доріг, а від 1871 р. держава стала експльоатувати асфальтове озеро.

ПОВСТАННЯ ОЗЕРА.

Вчені думають, що асфальтове озеро повстало перед тисячками літ наслідком рухів земної шкаралупи. При трісканні поверхні землі щілини дійшли аж до якогось великого підземного збірника ропи і ґазів, що видісталися щілиною назверха. Струя ропи і ґазів вижолобила зчасом велику заглибину, в якій збиралася у великій кількости ропа, що випливала з глибини землі. Зчасом лекші складники ропи випарували, а з решти витворився асфальт. Ропа допливає зпід землі безупинно, тому озеро без огляду на експльоатацію є завсіди по береги повне асфальту.

Зложжя асфальту находяться у великій заглубині терену, з поврехнею коло 45 гектарів. Ціла маса асфальту є в невпинному русі від виділювання ґазу і допли善 свіжого матеріялу. Ті неначе острови росалинности на поверхні озера повстають в той спосіб, що вітер наносить багато листя і рослинних решток, на яких ростуть рослинки. Дерева засаджені на такім підложжі не доходять до більшої висоти ніж 4,5 м

ВИКОРИСТАННЯ ДИВА ПРИРОДИ.

Природно, що в нинішніх часах люди використовують такий щедрий дарунок природи, тому над асфальтовим озером повстав великий промисловий осередок. Велика фабрика на березі озера працює день і ніч очищаючи сирівець і приготовляє його до висилки в ріжні сторони світа. За добу фабрика очищує коло 100 тон матеріялу. Над експльоатацією асфальту з озера працює коло тисячі робітників. Кожнього дня залишають на поверхні озера глибокі ями по видобутім асфальті, що по короткім часі виповнюють новим асфальтом без сліду.

ПРИКМЕТИ ПРИРОДНЬОГО АСФАЛЬТУ.

Асфальт — дарунок природи має ту прикмету, що має від давніх давен незмінний склад. Другою прикметою є вульканічний пил, що там находиться; він є такий дрібний, що переходить через густу бібулу до фільтровання. Той пил, що находиться в асфальті, надає йому велику силу, що ціпко вяже камені та інші брукові матеріяли і є причиною великої відпорности на кліматичні зміни та зужиття.

Тому природний асфальт з острова Трінідад має широке застосування і служить до покриви доріг і поверхні вулиць у багатьох великих містах в ріжних сторонах світа.

—o—

Новини з життя

— У роках 1913—1935 упала кількість народин у Японії на 5 прц., Португалії 12 прц., Ірляндії 14 прц., Еспанії 16 прц., Італії, Бельгії, Швеції, Німеччині на 25—32 прц., Мадярщині 37 прц., Англії 39 прц., Норвеґії, Австралії 41 прц., з. Австрії 45 прц.

— Лікар Мілер твердить на основі вигляду Сократа на його сучасних різьбах, що його риси вказують на те, що він недужав на сифіліс.

— На боротьбу з туберкульозою (сухотами) ухвалено в Півн. Америці суму 140 міл. долярів на найближчих 5 років, з чого головна частина піде на будову шпиталів.

— На Мадярщині впровадили примусове щіплення дітей у віці 2—6 літ проти дифтерії.

— У Румунії впровадили примусові відзнаки для лікарів, що мусять носити їх на видному місці, щоб у разі потреби можна було легко пізнати лікаря і візвати до першої помочі.

— Із старинних папірусів показалося, що старинні єгиптяни були негіршими окулістами ніж нинішні, бо також лікували недуги очей сполук солями міди, алуном та солями ...

З польської преси.

Актуалізація української справи.

Під повищим наголовком в останньому числі „Б. П.-У." (з 6. ц. м.) находимо передову статтю, яка нагадує перші часи істнування того часопису, коли писалось у ньому ясно, різко, виразно і відважно, не оминаючи найактуальніших тем з польсько-українського відтинку та не скриваючи правди поза десяти серпанками. В цій останній статті ред. В. Бончковський алярмує польське громадянство та відповідальні польські кола фактом великої міжнародньої актуалізації української проблеми, яка у свою чергу вимагає її реально-політичної актуалізації внутрі Польщі. Починає автор пригадкою слів Артура Ґурського:

„Стукає до брам Річипосполитої українська справа". — І пише далі: „Українська справа не стукає вже нині боязливо, але добивається до брам Річипосполитої домагаючись, щоб її висунути на одно з чолових місць державних справ.

„Останні події, що розігралися спочатку на західній окраїні Чехо-Словаччини, а потім на її східному кінці, виявили, що всі зміни, які приходять у Східній Европі, негайно викликають українську справу на денний порядок. Але ми помилялисяб, якби ми тільки на цьому фундаменті хотіли сперти твердження на тему актуалізації української справи в теперішній хвилині. Цю справу актуалізує сьогодні багато поважніша низка явищ, якої ледви невеличким проявом є ревізія територіяльного статуту чехо-словацької республики".

До низки тих явищ автор статті зараховує: 1. Протиросійську політику Европи, що консолідується у проводі з Анґлією, Німеччиною, Італією і Польщею та на сході з Японією, причому „українська справа з довгохвилевої проблеми переходить в область питань, що їх вже нотують на політичній біржі світа і які з кожним днем виграють на політичному попиті"; 2. Безприкладна анархізація Совітської Росії, яка дала докази своєї безсили в часі конфлікту за Чанґ-Ку-Фенґ, в часі польсько-литовського конфлікту і вкінці в часі подій, що розігралися у звязку з Чехословаччиною.

„Характеристична є — пише п. Бончковський — відбитка того стану річей у світовій пресі і політиці. В Італії, в останніх літах, появився незамітно сильний напрям у політичній публіцистиці присвячений проблемам України, появилася низка брошур, зорґанізовано низку політичних подорожей і т. д., що свідчить про пильні студії тієї справи. Це саме можемо занотувати в Німеччині, де передові орґани типу „Фелькішер Беобахтер", пишуть про українську справу в спосіб досі незнаний і ненотований. Характеристичне, що на Далекому Сході появилися публікації присвячені українській справі в китайській, японській і російській мові і постійний тижневик, націоналістичний, який до речі кажучи, не атакує Польщі".

П. Бончковський приписує собі як заслугу, що він вже сім літ тому почав присвячувати свою працю українській справі, тобто тоді, коли ця справа була ще в Польщі довгохвилевою і немодною проблемою. Сьоогдні — підкреслює п. Бончковський —

„наша праця стає актуальна і довга хвиля перетворюється в коротку хвилю. До світа неактуальних явищ переходять сьогодні наші противники. Ті прості політичні правди мусить усвідомити собі польська державна політична думка, що діє в імя польської рації і її передових репрезентантів у столиці держави, які мусять знати цілу правду, нагу й непідмальовану. В тому аспекті справи апелюємо до всіх репрезентантів української проблеми, щоб — знявши гординю з серця — зясували собі страшну відповідальність, яку беруть на себе поменшуючи цю проблему".

Автор наводить приклади, як пімстилося на довоєнній Росії те, що її військовий аташе в Токіо перед 1904-тим роком подавав звідомлення з Японії в „уґоду начальству", та як пімстилося на большевиках те, що вони перед 1920-им роком рахували на повний розвал у Польщі. Тому п. Бончковський перестерігає перед дезінформацією про дійсний стан річей в українській справі і пише:

„Твердимо, що українська справа входить сьогодні на арену політики і така чи інша полагода закарпатського питання майже в ніякому ступні не вплине на цю проблему. Польща, що межує з Совітською Україною на просторі коло 700 км., що має українську меншину в своїх межах, не може бути глуха і сліпа на цю капітальну проблему. Польській політиці не може бракнути того, що анґлійці називають словом „vision" а чого брак, згідно з дослідами німецьких вчених тієї міри, що Павло Рорбах, спричинив поразку Німеччини в 1917-му році. Не може теж польська політична думка наразитися у майбутньому на закид, що запізно зорієнтувалася в справі.

„Сьогодні не час читати писаних лихо знає для чого і кого статтей „ІКЦ" чи іншої **мало-польської** але зате **багато** жидівської преси. Балаканиною, хочаб вона була найбільш протиукраїнська, тієї проблеми не дасться відстрашити й відігнати.

„Найвищий час на реалізаційну політичну творчість польської політичної думки в українській справі".

Справді, вже давно зі статтей „Бюлетину Польсько-Українського" не вичувалося так сильно отого стукоту чи добивання української справи до брам Польщі. П. Бончковський не пише, чи він оптиміст, чи песиміст, себто, чи вірить у практичний успіх своєї перестороги чи ні. Ми — під цим оглядом песимісти, будучи одночасно оптимістами щодо остаточної перемоги нашої слушної справи.

—oo—

„Подорож мін. Бека закінчилася невдачею".

Виленське „Слово" (ч. 305 з 5-го листопада ц. р.) містить статтю підписану буквою Ш. п. н. „Після віденського арбітражу — Спільна границя з Мадярщиною під знаком запиту". Читаємо в ній:

„Ми кілька разів писали на цих шпальтах, що злука Заользанського Шлеська щойно тоді буде повним успіхом нашої політики, коли одночасно дістанемо спільну границю з Мадярщиною. Злука Заользанського Шлеська і залишення чехо-словацького коридора на Підкарпатській Руси в суті не багато вплине на зміну нової ґеополітичної ситуації, що після останніх німецьких осягів замітно погіршилася. В політиці обовязує сухий і докладний рахунок. Заользанський Шлеськ, що по 20-ти роках вернувся до матірного пня, заспокоює наші національні сентименти, але не може бути тим мінімальним вирівнанням в рахунку зросту політичних сил, що його нарушив аншлюс Австрії та Судетів. Таким вирівнанням могла бути тільки спільна границя з Мадярщиною, добута через поворот Підкарпатської Руси до корони св. Степана. На жаль після арбітражового рішення у Відні ця справа щораз більше віддалюється і зусилля нашої дипльоматії не принесли досі ніякого позитивного висліду".

Автор збиває твердження польської преси буцімто справа спільної польсько-мадярської границі ще не зовсім програна і твердить, що говорять так тільки ті, що хочуть замаскувати невдачу, а це значить — присипляти чуйність польської опінії. Зробивши докір мадярському урядові, що він не станув на рішучому становищі у переговорах з Чехословаччиною та взагалі у справі спільної границі з Польщею, автор пише:

„Залишення Підкарпатської Руси в межах чехословацької республики, спроби монтування українського Піємонту, подібне до залишення жару, що кожної хвилини може вибухнути полумінню, тимбільше, що є чинники, в яких інтересі лежить підтримувати запальний стан. Факт, що Прага усунула з уряду премієра Бродія і підтримує невеличку ґрупку українців — це дрібна ілюстрація ролі, яку Підкарпатська Русь відгравати ме в найближчому майбутньому.

„На маргінесі справи за спільну границю з Мадярщиною треба ще замітити, що наша дипльоматична підготова, наші впливи і сусідські взаємини не витримали життєвої проби. Румунія, як уже тепер відомо, не підтримала наших заходів і подорож мін. Бека закінчилася фіяском. Югославія ввесь час займала неґативне становище, а Мадярщина в останній хвилині виявила хитання та нерішучість."

Як бачимо, в польській пресі починає появлятися щораз більше голосів, що тверезо зясовують політичне положення

—o—

Французький міністр закордонних справ перепрошує.

Німецький амбасадор у Парижі відвідав міністра Бонне, який висловив йому жаль з приводу замаху на секретаря амбасади Німеччини фон Рата. Амбасадор поінформував міністра Боне, що замаховець підчас переслухання в його приявности заявив, що є емігрантом, та що пішов до амбасади, щоб убити когонебудь з її членів. На всі питання відповідав він спокійно.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ЗАПОВІДАЄ НОВІ ПРОТИЖИДІВСЬКІ РЕПРЕСІЇ.

„Льокаль Анцайґер" домагається, щоб Франція негайно зліквідувала у себе гніздо жидівських еміґрантів, які є розсадниками большевизму.

„12 Ур Блят" заповідає, що за париський замах будуть відповідати і тисячі жидів, які користали досі з гостини на німецькій землі. Світове жидівство почало безпощадну боротьбу, тож буде її мати.

„Фелькішер Беобахтер" містить статтю п. н.: „Злочинець проти мира в Европі". Обговоривши протинімецьку діяльність жидівської еміґрації в Парижі, стаття домагається, щоб устійнити звязок між замахом Ґріншпана й жидівськоюЛіґою, чи її експозитурою. „Ф. Беобахтер" заповідає нові постанови, які посунуть у швидкому темпі процес віджидівлення німецького господарського життя, в якому жидівський елемент досі все ще відграє поважну ролю. Згадуючи про події минулого літа, заявляє „Фелькішер Беобахтер", що підбурювали до світової війни не французи, але жиди, які стають завжди на шляху поєднання між народами.

Французька преса домагається, щоби скріпити контролю над чужинцями.

—o—

Черґові брехливі сплетні будапештенського радія.

Пресова канцелярія уряду Карпатської України спростовує із Хусту всі сплетні будапештенської радіовисильні, начебто до Ужгороду й Мукачева приходили делеґації селян із проханням прилучити цілу територію Карпатської України до Мадярщини. Ці вістки такі правдиві, як вістки Будапешту про повстання. Як будапештенська радіовисильня зі соромом призналася, що диверсантські ватаги прийшли на Карпатську Україну з Мадярщини, так теж будапештенське радіо мусітиме згодом призн[а]ти, що думка про делеґації українських сіл зродилася в його канцелярії.

—o—

НІМЕЦЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В НОВІЙ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

У Празі зібрались посли судетської та карпатської німецької партії, які походять з околиць, що залишились при Чехо-Словаччині. Вони рішили утворити під проводом посла Кундта „парляментарний клюб німецьких націонал-соціялістичних послів" у Чехо-Словаччині. Його завданням буде хоронити німецький елемент та запевнити участь німецького населення в управі державою.

Всі члени клюбу — разом 8 послів і сенаторів — зложили вдруге парляментарну присягу.

—o—

Підписаний статут Православної Церкви.

СОБОРНА АВДІЄНЦІЯ ПРАВОСЛ. ЄПИСКОПАТУ В МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ.

Варшава, 8. листопада.

Сьогодні перед обідом міністр освіти **проф. Свентославський** прийняв на довшій урочистій авдієнції членів Синоду Православної Церкви у Польщі в особах **митроп. Діонізія, архиеп. Олексія, Олександра і Теодозія та еп. Сави.** Присутній був також **віцемін. Александрович**, дир. департаменту віроісповідань **Г. Дунін-Борковський і воєвода Юзевський**, що — як відомо — від 1930 р. був делегатом уряду до т. зв. мішаної передсоборної комісії, яка підготовляла Собор, що його заповів був відомий декрет президента держави.

Підчас авдієнції митрополит Діонізій повідомив в урочистій формі міністра, що **синод православних єрархів у Польщі на засіданні дня 7. п. м. рішив підписати внутрішній статут Православної Церкви**, якого проєкт опрацювала міністеріяльна влада і який декретом президента проголосять небавком у Деннику Законів.

Хоча повного тексту нового статуту ніхто поза єрархами ще не знає, всеж можемо на підставі найповажніших інформацій передати, що він вносить у церк.-православне життя багато дечого нового. Отже передовсім статут введе виборчі інституції, а саме єпархіяльні збори, які складатимуться також зі світських делегатів (3-ох на кожних 2-ох духовників). Єпархіяльні збори вибіратимуть членів консисторії і десигнуватимуть кандидатів до головної контрольної комісії, що урядуватиме при митрополії. Єпархіяльні збори вказуватимуть також кандидатів на єпископів-ординаріїв зпоміж єпископів-вікаріїв.

Щодо матеріяльної забезпеки православного духовенства, то цю справу вирішили не на його користь. Довідуємося м. ін., що максимальна сума місячної урядової дотації для священників не доходить навіть до суми 100 зол., отже ситуація під цим оглядом просто фатальна і не підлягає ніяким змінам.

Таким робом нинішній день можна уважати в історії Православної Церкви у Польщі закінченням 8-літнього з горою надійного очидання на Собор, що належить до... спогадів і мрій.

ВЖЕ ІХ ПОСТРИГАЮТЬ.

Митрополит Діонізій приняв на окремій авдієнції капелянів **о. Шретера й о. Семашка** та уділив їм благословення вступити у чернечий чин. Оба кандидати в єпископи виїхали вже до Почаєва, де їх постригатиме о. арх. Олексій

О. АРХИЄП. ТЕОДОЗІЙ УСТУПАЄ.

Довідуємося, що небавком мабуть уступить о. архиєпископ **Теодозій**, ординарій виленський, найстарший віком правосл. архиєпископ. Ординарієм виленської православної єпископської катедри буде один з двох капелянів-кандидатів, при чому більші вигляди має о. **Шреттер.**

Як кажуть, причина можливого уступлення о. архиєп. Теодозія не заключається тільки у поважному віці..

Фа—ський.

Комунікат.

В ч. 45. „Комаря" з 6. XI. ц. р. появилася безприкладно некультурна стаття „Арендарі", що своїм напастливим змістом і тоном нарушує національну та громадянську гідність заслуженої діячки і довголітньої провідниці українського жіночого руху, голови Союзу Українок і члена Президії Дружини Княгині Ольги п. М. Рудницької. Головний Виділ С. У. та Головна Рада Д. К. О., зібрані на спільному засіданні 8. XI. ц. р., осуджують якнайгостріше цей пашквіль, що не тільки ображує п. Рудницьку але й наносить образу і понижує повагу цілого українського зорганізованого жіноцтва.

Протестуємо проти такого неетичного виступу українського журналу і взиваємо зорганізоване жіноцтво **витягнути у відношенні до видавництв п. Тиктора відповідні консеквенції.**

За Головний Виділ Союзу Українок:
Олена Шепарович, I. заст. голови. **Оксана Джиджора-Дзьоба,** секретарка.

За Головну Раду Дружини Княгині Ольги:
Константина Малицька. Ольга Ціпановська.

Прощання Ужгороду.

Пресова канцелярія Уряду Карпатської України надала в середу 9. ц. м. через радіовисильні (год. 12.55 і 14.05) прощання Ужгороду який згідно з постановами арбітражної комісі переходить завтра 10. ц. м. у мадярські руки:

„Не продуднілп ще колеса возів на мост Літориці, яким перевозять наше державне мейно. Останні години пливуть поволі. Ужгород, який перебув тисячлітне мадярське ярмо, знову вертається під те ярмо. Місто, яке 1000 літ уміло боронити своє славянське походження Блискучий розділ його історії кінчиться. Стоїмо із затисненими зубами, але без зайвого сентименту, свідомі важких завдань, які нас ждуть. Нема сліз на наших очах, бо вони вже висохли. У мармурових та камяних палатах Ужгороду панував наш дух. Тепер ми покидаємо ці мури. Та за мурами плакати не будемо, бо не буде в них нашого духа. Наші гори мають багато каміння і ми збудуємо ще більші та кращі палати. Тратимо мури, але нам залишились рівні спини, розумні голови та здорові думки. Ми праці не боїмось, бо „праця єдина з неволі нас вирве". Нумо, до праці, брати!

„Не плачемо за Ужгородом, не плачемо за його славою. Не ми тратимо Ужгород, лиш Ужгород тратить нас! Страта важка, але не вічна. Ужгород ще вернеться до нас! Тому ми йому сьогодні прощаємо та одночасно кличемо „До побачення!"

Віденський арбітраж і німецька політика.

Мін. Рібентроп виголосив на бенкеті закордонних кореспондентів промову, в якій торкнувся м. ін. віденського арбітражу, який — мовляв — в одному дні зробив те, чого Ліга Націй не могла зробити продовж 20-літньої своєї діяльности. Таким чином приготовано терен для нової мирної співпраці і відбудови південно-східної Европи. Арбітраж, кермуючись виключно етнографічними межами, довершив територіяльного розмежування між Мадярщиною і Чехо-Словаччиною. Арбітраж виявив, що Німеччина по розвязці судетської справи не чує ненависти, ані не бажає пімсти супроти Чехо-Словаччини: уряд Німеччини старався забезпечити інтереси заприязненої Мадярщини, але дбав і про те, щоб чесно й льояльно пошанувати інтереси Чехо-Словаччини. Якщо чехословацький уряд по остаточнім устійненні границь, усвідомить собі нову ситуацію та змінить орієнтацію своєї політики дотично Німеччини, то є можливе остаточне замирення відносин між обома державами.

На жаль, є люди, які намагаються викресати ворожі настрої до всього, що німецьке. Але німецький нарід стоїть зединений і суцільний за своїм вождом, сильний і чуйний. Він привязаний до мира, але не має страху перед війною, рішений боронити свої життєві права".

Японські здобутки в Китаю.

Тепер, коли місто Ганкав найшлось у японських руках, під японською окупацією опинилося коло 210 міліонів китайців — 52 відсотки всього населення Китаю на території десяти провінцій. Область, окупована Японією, з господарського погляду найважніша, бо в ній приміщено 95 відсотків усього китайського промислу. Коли брати під увагу сільсько-господарський чинник, то відтепер у японськім посіданні є 86 відсотків плянтацій бавовни, найважнішого для японської господарки сирівця. Головне, що всі китайські поклади залізної руди дістались під японську контролю. А всеж таки китайці не капітулюють і заявляють, що не втратили надії на остаточну перемогу.

—o—

Свобода та послух націонал-соціяліста.

Свої величезні успіхи німецький націонал-соціялізм завдячує у великій мірі дисципліні й організаційній спосности членів націонал-соціялістичної партії та її ріжних напів або й цілком озброєних формацій. На кожний кивок Гітлера стають за ним муром десятки міліонів. Зверхньою признакою єдности цих міліонів є їхній однострій. Ось що пише про вагу одностроя ґавляйтер Шмідт у „Нідерсексіше Таґесцайтунг": „З хвилиною, коли хтось одягнє на себе однострій, заявляє себе готовим підпорядкуватися приказові. Той, хто відкидає однострій і носить тільки цивільний одяг, заявляє, що хоче діяти по власній волі. Для індивідуалістів старого покрою уніформа — це признака відсталости й насильство над людським індивідуалізмом. Суттєвою признакою особовости є її свобода. Одначе найвищою свободою є свобода послуху, бо на наш націонал-соціялістичний погляд свобідна є не та людина, яка може робити, **що їй хочеться,** тільки людина, яка може робити те, **що повинна робити".**

Зазулине яйце у віденськім щоденнику.

„Нaєс Вінер Журналь" із 6. ц. м. (ч. 16.153) містить передовицю під наголовком „Карпатська Україна" (за підписом: д-р Г.), яка є клясичним зразком хитрої підривної журналістичної роботи. Автор, змалювавши вірно політичні змагання карпатських українців від 1918. р. та подавши багато фактичного матеріялу, прикидається великим прихильником українців та ворогом усякої масти русофілів та чехів, що не перешкоджує йому перепачковувати між рядками, буцімто у великій журбі за дальшу долю карпатсько-української державности, думки, які доказують щось зовсім протилежне і мають на меті підірвати довіря до життєздатности Карпатської України. Автор підсуває думку, що воно може й не булоб зле, якби карпатські українці та мадяри самі між собою знайшли дорогу до порозуміння. При цьому, покликуючись на відомі настрої варшавських політичних кол, мимоволі зраджує джерела своєї публіцистичної думки. При кінці у своїй надмірній журбі автор взагалі турбується, чи карпатський уряд дасть собі раду з усіми труднощами та чи зможе їх не лиш усунути, але хочби злагіднити. Таким чином він піддає думку, що найкраще булоб, якби Карпатська Україна стала союзною державою у звязку з Мадярщиною...

Як видно, „Нaєс Вінер Журналь" вже навіть після аншлюсу не позбувся своєї неславної минувшини.

Вибори до Сенату.

В неділю 13-го листопада ц. р. зберуться воєвідські виборчі колеґії, які покличуть сенаторів та їх заступників. З числа сенаторів, які їх згадані виборчі колеґії покличуть, припа… на Варшаву і келецьке та львівське воєвідство по 6 сенаторів, на варшавське і лодзьке воєвідство по 5 сенаторів, на воєвідства люблинське, волинське, краківське і познанське по 4, на воєвідства: виленське, білостоцьке, тернопільське і шлеське по 3, на воєвідства: новогрудське, поліське, станиславівське і поморське по 2.

Разом воєвідські виборчі колеґії покличуть 64 сенаторів, решту 32 заіменує до 25-го ц. м. президент держави. Генеральний виборчий комісар проголосить 18-го ц. м. вислід виборів до сенату.

ЖИДИ МАЮТЬ ПЯТЬОХ ПОСЛІВ ДО СОЙМУ

В доповненні до нашого попереднього повідомлення про вислід виборів до сойму подаємо, що у Варшаві жиди здобули два мандати. Крім Якова Трокенгайма вийшов послом також адвокат Шимон Зайдеман. (В попередньому соймі жиди мали 4-ох послів).

ПОЛК. СЛАВЕК БУДЕ СЕНАТОРОМ!

У варшавських політичних колах кружляють чутки, що в часі недільних виборів до сенату б. міністр Матушевський зголосить кандидатуру полк. Славека. Кажуть теж, що б. маршал сенату Пристор буде сенатором з номінації президента держави.

Розвиток европейського мира — метою закордонної політики Великої Британії.

ПРОМОВА КОРОЛЯ ЮРІЯ VI. НА ВІДКРИТТІ НОВОЇ СЕСІЇ ПАРЛЯМЕНТУ

З нагоди відкриття нової сесії парляменту, король Юрій VI виголосив промову, у якій заторкнув найважніші проблеми закордонної політики англійського уряду:

ПІСЛЯ МІНХЕНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

„Мої льорди та члени палати громад! — почав Юрій VI свою промову. — Мої відносини з чужими великодержавами є дальше приязні, мій уряд, по своїй змозі, зробить усе, щоб допомогти розвиткові порозуміння у дусі англійсько-німецької деклярації, яку склали у Мінхені дня 30 вересня ц. р.

АНГЛЬО-ІТАЛІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

Порозуміння, до якого дійшло у квітні ц. р. між англійським та італійським урядом, негайно має увійти у життя і думаю, що це порозуміння змінить ще традиційні добрі відносини, які так довго і щасливо істнують між обома державами. Думаю, що це буде поважним вкладом до будови европейського мира.

ПРИЯЗНЬ З ФРАНЦІЄЮ І РУМУНІЄЮ.

Я запросив короля Румунії, щоб він зложив мені візиту ще цього місяця і тішуся, що він відвідає мою столицю.

Я запросив також президента французької республики, щоб відвідав мене найближчої весни і я переконаний, що ця візита зробить велику радість мому народові.

МАЙБУТНІ ВІДВІДИНИ КАНАДИ ТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Королева і я хочемо відвідати у літі нашу домінію — Канаду. Я був щасливий, коли міг приняти запрошення президента Злучених Держав Америки, щоб ми перед поворотом з Канади до Льондону відвідали Злучені Держави. Високо ціню цей вираз приязни, яка істнує між обома краями.

ЕСПАНІЯ, ДАЛЕКИЙ СХІД, ПАЛЕСТИНА

Мої міністри боліють, що в Еспанії дальше тривають воєнні операції, що їх підтримують посторонні держави.

Мій уряд буде готов у кожній хвилині, коли забажають того оба народи, які борються на Далекому Сході, причинитись до перемиря, яке завелоб спокій у тих краях. У міжчасі мої міністри зроблять все можливе, щоб захистити наші інтереси на тих територіях.

Мої міністри предложать вам небавом звідомлення анкетової комісії у Палестині та зреферують вам політику, яку уважатимуть за відповідне вести у Палестині.

10-МІЛІОНОВА ПОЗИЧКА ДЛЯ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ.

Мої міністри видали вже всі розпорядки, щоб висигнувати до диспозиції уряду Чехословаччини 10 міліонів фунтів на його негайні потреби; вам предложать вони правні постанови, які торкаються фінансової помочі для цього уряду.

ТРЕБА ЗМІЦНИТИ ОБОРОННУ ПІДГОТОВУ.

Також предложать вам проект буджету. Хоч вивінування і розвиток наших оборонних сил йде тепер дуже швидко вперед, все таки незвичайні відносини, які тепер саме переживаємо, доказали, що конче треба усунути деякі недоста чі у наших оборонних приготуваннях, так військових, як цивільних. Мої міністри розглянули ті справи під кутом набутого досвіду та у відповіднім часі видадуть постанови з метою приспішити та поширити попередні кроки.

Розвязкою питання цивільної оборони, з відповідним вихіснуванням внутрішніх можливостей займеться виключно один міністер — льорд приватної печати.

МИР БУДЕ ІМПУЛЬСОМ ДО ІНТЕНСИВНОЇ ПРАЦІ.

Розвиток европейського мира, який є тою метою, до якої витривало змагає, мій уряд зуміє збільшити атмосферу довіря та дати імпульс до нового розвитку торговлі, промислу та праці".

Опісля король подав цілу низку постанов зі суспільної, господарської та адміністраційної ділянки. Свою престольну промову закінчив він традиційною формулою: „Молюся, щоб з благословенням Всемогучого Бога, вислідн ваших нарад могли побільшити значіння та добробут мого народу та укріпити світовий мир".

Перед революцією в Еквадорі.

Дотеперішній президент Еквадору, якого каденція вже скінчилася, не хоче зложити уряду.

Ходять поголоски, що небавом вибухне революція.

ВИБОРИ ДО АМЕРИКАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Вислід виборів з 9-ої години ранку: до парляменту вибрано 216 демократів, 87 республиканців і 2 членів поступової партії. Нема ще вислідів зі 130 округ. З них у 40 республиканці мають вигляди здобути мандати.

—o—

НОВИНКИ.

— **Конфіската „Діла"**. Понеділкове (248) число „Діла" підпало конфіскаті за одно речення з „Маніфесту Першої Української Національної Центральної Ради Карпатської України", за опис подій у Львові і за малий фейлетон.

— Українські авдиції із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— Космео — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду.

— З якнайкращих шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. I. пов., телефон 254-46. 1430 ᴉ9—?

— Шкіряні і вовняні теплі рукавички для панів, пань та молоді, дістанете в кооп. Базарі Львів, Руська 3.

— **В „Молодій Громаді"** дня 10. листопада (четвер) ц. р. в год. 19-ій п. Василь Дядинюк виголосить реферат на тему „Політика і мистецтво". Вступ для членів і введених ними гостей.

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 11. листопада ц. р. в год. 7 веч у власній домівці. На сходинах виголосять виклади: д-р Іларій Федейко п. н. „Туберкульоза горлянки" і д-р Маркіян Дзерович „Лікування інгаляціями та в пневматичних коморах".

— **Відчит** про ван Гога виголосить директор Промислового Музею К. Півоцький в четвер 10. ц. м. в год. 19-ій в домівці львівського професійного союзу артистів плястиків при пл. Марійській ч. 9. Відчит буде ілюстрований.

— **Перші сходини членів „Львівської Дружини Княгині Ольги"** відбудуться в четвер 10. ц. м. в 7-мій год. вечором у домівці організації. На деннім порядку відчит д-ра Василя Пачовського на тему: **„Карпатська Україна в минулому і сучасному".**

— **Виїзд українських артистів до Америки.** Українська артистична пара п-і Марія Сокіл і п. Антін Рудницький виїхали цими днями вдруге до Америки. Перед своїм виїздом їх приняв — разом із головою Т-ва „Народня Лічниця" през. В. Децикевичем — Й. Е. Митрополит, якому вони склали звіт зі свого першого артистичного турне, що його вели — як відомо — під фірмою і на дохід „Народньої Лічниці". Митрополит живо цікавився ріжними подробицями з побуту наших артистів за океаном та дав їм своє благословенство на дальшу їхню працю, окремо теж прислав їм листа з висловами признання. М. Сокіл та Антін Рудницький мають замір концертувати тепер у Канаді та причинитися теж до вистави кількох українських опер. На двірець проводив їх гурт приятелів і знайомих.

— **Перша премієра Театру ім. І. Котляревського.** Режисерія нашого репрезентативного театру викінчує підготову до романтичної комедії з XVII століття Юрія Косача п. з. „Кирка з Льолео" (Львівська спокусниця). Режисер Театру Володимир Блавацький з цілим артистичним ансамблем опрацьовує гарний і оригінальний текст пеcи Ю. Косача бажаючи запрезентувати нашому громадянству зеленої театри б. „Заграву" і б. ім. Тобілевича з якнайкращого боку. Музику до „Кирки з Льолео" написав нам відомий композитор д-р Нестор Нижанківський, декорації і костюми ладить декоратор театру Л. Боровик. Мистецькі прикмети романтичної комедії Ю. Косача дозволяють сподіватися, що „Кирка з Льолео" стане ревеляцією першого сезону Театру ім. Котляревського. Львівська публика матиме нагоду оглянути цю песу 1. грудня ц. р. на сцені Театру „Ріжнородностей".

— **Величаве посвячення памятника поляглих у Яворові** відбулось у вівторок 8. ц. м. при участи поверх 12.000 народу. Через брак місця помістимо докладний опис цього свята в черговому числі.

— **За поширювання летючок ОУН.** Окружний суд у Стрию на виїздній сесії в Журавні засудив Степана Лавана з Любші на 3 роки вязниці за поширювання летючок ОУН на просторі громад Любша і Мазурівка.

— **Новий „косцюлек" побудували в с. Стійло пов. Здолбунів.** У посвяченні взяли участь представники КОП-у.

— **Ревізії й арештування в Бібрці і в повіті** В ночі з 29. на 30. жовтня ц. р. бобрецька поліція перевела **ревізії й арештувала в Бібрці: Андрія Козакевича, Олексу Коцюмбаса, Романа Коцюмбаса, Василя Качоровського і В. Грицишина.** Крім того поліція арештувала по кілька осіб з кожного села бобрецького повіту.

— **Підкладав петарду під памятник Уейського.** Львівська вечірня преса зі середи 9. ц. м повідомляє, що у звязку з львівськими подіями арештували у Львові коло 25 українців і 20 поляків. Між арештованими поляками є студент університету Ян Павлішак із Академічного Дому. Павлішак у суботу коло 19. год. підійшов із гуртком студентів до памятника Уейського на Академічній вулиці, а коли інші відійшли, поклав якийсь клуночок. За хвилину наступив вибух, бо це була **петарда. Павлішак** скоро відійшов, та його придержав тайний агент, який слідкував Павлішака ввесь час. Павлішак був теж вмішаний у справу нападу на Демократичний клюб. Рівночасно цяж преса заперечує вістку, начеб один із побитих помер.

Театри.

Великий Театр.

Четвер 10. XI. год. 8. веч. Академія К. П. В.

Пятниця 11. XI. год. 6. веч. „Галузка розмарину".

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СТРИЯ (сала Нар. Дому):
10. XI. Невольник.

Український театр Йосифа Стадника (сеніора).

БУДЗАНІВ:
10. XI. Гриць.
11. XI. Казка старого млина.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ВИННИКИ:
10. XI. Маруся Богуславка.
11. XI. Орфей у пеклі.

К І Н А.

АПОЛЬО: „Геєнна".
АТЛЯНТИК: „Булю", екзотична фільма.
БАЛТИК: „Королівський свічник" (з Люізою Райнер).
ВАНДА: „Чарівниця з Салем", „Кід Галягад".
ҐРАЖИНА: „Парижанка" з Даніелею Дарiє.
ЕВРОПА: „Вязниця без крат".
ЕМПІР: „Царівна Сніжинка" Вальта Діснея.
КАСІНО: „Рапсодія".
КОПЕРНИК: „Остання бригада".
МАРУСЕНЬКА: „Професор Вільчур".
МЕТРО: „Роберт і Бертран".
МІРАЖ: „Порт Артур" із Даніелею Дарiє, Ад. Вольбріком.
МУЗА: „Розалія".
ПАЛЯС: „Границя".
ПАКС: „Тато жениться".
РАЯ: „Шейк" з Рамоном Новаро.
РІЯЛЬТО: „Лікар гарних жінок".
РОКСІ: „Олімпіяда"
СВІТ: „Нуждарі"; „Париж в огні" (обі серії разом).
СТИЛЕВЕ: „Індія говорить" і ревія.
ТОН: „Личенько" із Шерлі Темпль, „Каліф із Багдаду".
УТІХА: „Тіни Парижа" й ревія.
ХИМЕРА: „Ля Габанера" (Зара Леандер).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Льондон".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Японія: Токіо, Кіото, Кобе, Осака".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 10. листопада 1938.

7.00 Ранішній дзвінок, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Вістки з наших сторін, 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Музичний поранок для вселюдних шкіл, нар. капела, хор. 11.25 Гр. пл., 11.57 Сигнал часу. 12.00 Полуднева

авдиція, 14.00 Концерт банади, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Після 20 літ, гутірка для молоді, 15.15 Орхестра, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Біржа, 16.15 „Ославна Воля“ гутірка для шкільної молоді, 16.35 Збірна авдиція з усіх радіостацій, 17.35 Мікрофони на вулицях Варшави 10. листопада 1918, 18.05 Для села: Життя наших селян власною бетькіщиною, Нар. пісні у вик. хору, 18.30 Двісті літ польського вояка, словно-муз. авд., 19.15 „Шляхом марш. Пілсудського“ сюїта у вик. орх. і хору, 20.00 Концерт у вик. орх., 20.40 Веч. денник, програма на завтра, 21.00 Самопосвяти століть, 21.30 „Цапфенштрайх“ збірна авдиція, 22.30 Сповнені пророцтва, літ. авд., 22.50 „Батьківщина“ псалом Ф. Новойовського, у вик. симф. орх., 23.00 Ост. вістки, метеорольог. вістки, 23.05—23.55 Концерт у вик. орх., Бандровська-Турська, спів (Варшава I — Рашин).

Пятниця, 11. листопада 1938.

6.42 Музика з пл., 7.00 Ранішній денник, 7.15 „Від мазурка Домбровського до I. бригади“ муз. авд., 8.15 Музика у вик. орх., 8.45 У 20. роковини незалежности Польщі (богослуження, проповідь, дефіляди, репортажі), 13.00 Музика у вик. орх. і солістів, 14.30 Польсько військо у нар. пісні, муз. авд., орх., тенор, 15.00 Збірна авдиція, 16.00 День волі, день радости, розр. концерт, сопран, тенор, хор, 18.00 Літературно-муз. монтаж, 19.00 Промова, 19.30 Музика у вик. орх., 20.00 Концерт у вик. злучених орхестр і хору форт.; у перерві коло год. 21.00 Вечірній денник, 22.15 „Величносте, кому знаку твою дали“, літ.-муз. авд., 22.45 Концерт військ. орх.; у перерві в год. 23.00 Останні вістки, метеорольог. вістки.

Субота, 12. листопада 1938.

6.50 Музика з пл., 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Розривкова музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Романси та каприси, пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудтева авдиція, 14.00 Музика у вик. орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Хліборобська біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Авдиція для дітей, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник і господарські вістки, 16.20 Літер. хроніка, 16.35 Флет і арфа, пл., 16.45 Спогади з ПОВ, 17.00 „Дон Пасквале“ опера Доніцетті у скороченні, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Варшава 11. листопада 1918, 19.00 Промова, 19.15 Концерт легкої музики у вик. орх., тенор, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Музика та гумор: орх., спів, гітара, ксильофон, вібрафон; у перерві коло год. 21.30 „Мешканці до винайму“ скеч, коло год. 22.15 „Телефонічний торгник“ монольог, 22.55 Огляд преси, ост. вістки, метеорольог. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава I — Рашин).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 10. листопада 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 14.00 Вояцькі пісні, Кайзер, бас, 19.00 Розр. муз., 20.10, 21.00 Оперетові мельодії. БІЛГОРОД 18.00 Пісні, 20.00, 21.00 Гумор. БУДАПЕШТ 13.20 Циг. музика, 17.30, 18.00 Оп. орх., 19.10 Комунікати, 22.00 Гріґові твори. ВІДЕНЬ 12.00, 13.15, 16.00 Розр. концерт, 18.40, 19.00 Судетські пісні, орх., сол., КЕНІГСБЕРГ 20.10, 21.00 „Чар Венус“ оп. Бляна, КОПЕНГАГЕН 22.40 Пісні, МІЛЯНО 17.15 Вокальний концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Маскі“ муз. комедія Доніцетті, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15, 21.15 Пісні, 20.00 Орх., 21.30 Симф. орх., РИМ 17.15, 19.30 Розр. концерт, СОФІЯ 17.30 Військ. орх., 19.00 Дуэт інструментів, 20.00 Форт., 20.55, 21.00 Симф. концерт.

Пятниця, 11. листопада 1938.

БЕРЛІН 17.00 Соната на форт. і віол. Рахманінова, 18.00, 19.00 „Пташаче весілля“, орх., хор, сол., 21.10 З опер, БІЛГОРОД 18.30 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 13.30 Орх., 17.30 Форт., 18.30 Циг. музика, 19.10 Комунікати, 21.30, 22.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 14.10 Розр. музика, 16.00 Орх., 18.35 Концерт солістів, 20.10, 21.00 Від увертури до фіналу, 22.30 Розр. концерт, КЕНІГСБЕРГ 20.10, 21.00, 22.00 „Реквієм“ Верді, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00 Орх., МІНХЕН 16.00 Орх., сол., 18.20 Сучасна камер. музика, РАДІО ПАРІ 18.30, 19.00 Театр Улиц: „Маратон“ драма Рівоара, 20.00 Дута орх., 21.00 Концерт орх., респ. гвардії, РИМ 17.15 Концерт малого хору з акад. св. Сецилії, 21.00, 22.00 „Скупіца“ оп. Маріо Кости, СОФІЯ 17.30 Легка музика, 18.00 Популярні пісні, 18.30 Солісти, 19.00, 20.00, 21.00 „Травіята“ оп. Верді, ШТУТГАРТ 20.15, 21.00, 22.00 „Голляндець-скиталець“ оп. Вагнера.

Субота, 12. листопада 1938.

БЕРЛІН 13.30 Співані марші, 16.00 Веселе пополудне, 18.00 Секстет, 19.00 Концерт мадярських військ. орхестр, 20.10 21.00 Веселий вечір, БІЛГОРОД 18.30 Нар. пісні, БРЮСЕЛЯ ФЛ. 21.00 22.00 „Катерина Велика“ оп. Бекманна, БУДАПЕШТ 12.05 Циг. музика, 18.00 Нар. пісні у супр. орх., 19.10 Словацький і український комунікат, 22.40 Оп. орх., ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 13.12 Популярна музика, 18.00 Вок. авдиція, 19.00 Ґріґові твори, 19.44 Актуалії, 20.10 21.00 22.00 „Зачарований замок“ оп. Міллєра, 22.45 23.00 „Завтра неділя“ розр. концерт, ДАВТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Музика: орх., сол., форт., 18.40 Мадярські нар. пісні й танки, 20.10 21.00 „Шампан“ оп. Лєвеноа, ЛЯҐТІ 18.11 Релігійні пісні, МІЛЯНО 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Мадам Батерфлай“ оп. Пучіні, РАДІО ПАРІ 18.15 Віол., 18.30 Пісні, 19.11 „Боб і Бобета“ розр. програма, 20.00 Концерт легкої музики, 21.12 „Пісні без слів“ Мендельсона, форт., 21.30 22.00 23.00 „Морс ет віта“ орат. Гуноа, РИМ 21.00 „Жінка за 10 долярів“ комедія Россі, 22.00 Віол., СОФІЯ 18.15 Популярна музика, 19.30 Спів, 20.00 Скрипка, 21.45 Легка й танц. музика.

Радіокутик.

ПРИМУСОВА ЗАБЕЗПЕКА ПЕРЕД ЗАКОЛОТОМ.

В Італії з ініціятиви радіотехнічного промислу та торговлі радіоприладдям, італійський уряд підготовляє розпорядок, в силу якого всі електричні апарати або машини, які можуть викликати заколот в радіовому відборі мусять бути забезпечені. В майбутньому промисловці та купці могтимуть продукувати та продавати тільки такі машини та апарати, які фірма, що їх продукує, заосбить у протизаколотний прилад.

НІМЕЦЬКА РАДІОСТАЦІЯ В МОРАВСЬКІЙ ОСТРАВІ.

В силу віденського мюнхенського договору, німецькі війська зайняли м. і. Моравську Остраву та перебрали радіостанцію в цьому місті. Почавши від 10. ц. м. Моравська Острава транслює програми з Бреслява на хвилі 249.

КОРКИ НА АНТЕНАХ.

У Бремені місцева влада видала розпорядок, в силу якого усі власники будинків антен обовязані до 15-ти днів забобити всі антенові дроти та підтримувачі в корки. Вони мають бути розміщені один від одного у віддалі 1 м. Вони мусять мати щонайменше 8 к. цм. Цей розпорядок видано тому, щоб антени було виразно видно та щоб вони не загрожували більше оказатуванням мандрівних голубів.

БІРЖА

Львів, 9. листопада 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·32—89·80. Доляри америк. 5·31·00—5·28·50. Доляри канад. 5·26·50—5·24·00. Фльорени гол. 290·14—288·40. Франки фр. 14·23—14·13. Франки шв. 121·15—120·35. Фунти анг. 25·43—25·27. Гульдени данц. 100·25—99·75. Корони чеськ. 10·75—10·40. Корони дун. 113·50—112·65. Корони норв. 127·23—126·55. Корони шв. 131·04—130·05. Ліри італ. 19·20—18·60. Марки фінляк. 11·23—11·00. Марки нім. срібні 92·00—89·00. Тель Авів 25·20—24·50.

Папери.

1 і пів проц. внут. 67·20—65·50, 3 інв. 4 ем. 83·75 серія ненот. 2 ем. 84·88. серія 94·50, 5. конвер. 68·65. 4 прем. дол. 43·00. 1 консолід. 68·25—68·00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 9. листопада 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·05 зол.
1 кг. масла бочков вкл. з опак. 3·10 зол.
молоко 18—19 сот.
1 кг. яєць 150—1·55 зол.

Тенденція знижкова, на всі артикули.

Оповістка.

Голова Батьківського Кружка при купецькій Гімназії вул. Куркова 14 у Львові п. Іван Фідас, вул. Вроновська 8, 1. просить цією дорогою українські Вп. Добродійки і Добродіїв на два роки за постійну опіку, шкільні оплати і оплати бурси за одного дуже бідного і здібного ученика II. кл. куп. гімн.; ближчі інформації устні або письменні у вище названого.
118

Управа Української Студентської Громади в Познані складає цією дорогою щиру подяку всім жертводавцям, які своїми датками причинились до відкриття харчівні Української Студентської Громади в Познані. — За Управу: О. Курчаба, голова, Е. Черкаська, секретер.

КУПНО — ПРОДАЖ

ВОЛІЧКИ поручає українська косм. „Вовна“ Шпитальна 1. 2129 10-9

МАШИНУ „Мерцедес“ українсько-польську продає дешево Іваницька, Городецька 23. 2303 2—2

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ВДОВА середніх літ, добра газдиня шукає управи дому і господарства у священика безженного або вдівця. Скромні вимоги. Зголошення: „Вдова“ до Адміністрації „Діла“. 2314 1-3

ІНЖИНІР електрик, молодий, знання німецького, шукає праці. Зголошення до Адміністрації під „Інжинір“. 2316 1-1

МЕШКАННЯ

ПОКІЙ, передпокій і кухня, комфорт, городчик. Остроленцька 17, ріг Потоцького, навпроти церкви. 2304 3—1

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

П. КОСТЯ ТУЧАПСЬКОГО взиваю вирівнати векслеву належність, в противнім випадку за пілстуиви поступовими віддам справу до прокуратури. Пелехевич. 2317 1-3

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ІНТЕЛІҐЕНТНА панна літ 38, власниця фільмовости, шукає знайом. зо щирого українця на становищі до 50 літ. Зголошення до Адмін. „Діла“ для „Н. Д.“. 2312 1-1

РІЖНІ

СИТКА до пудериичок, розпилячі, направляє прецизійно Центральна Дрогерія, Львів, Легіонів 43, напроти Великого Театру. 2158 4-10

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську міняємо на наймодніші більські матеріяли. — Телефон 114—58. 2298 2-1

УКРАЇНСЬКА робітня дитячих одягів „ТАЛЯ“ при вул. Собіського 28. II. п. приймає замовлення на дитячі плащики, суконки, білля і т. д. — поручає готові моделики. 2315 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

КОНКУРС.

Рада Тов. „Молода Громада“ у Львові готова піднаймити право ведення харчівні для своїх членів в домівці Товариства. Умовини: 1. Піднаємець платить всі свідчення, звязані з веденням харчівні. 2. Цінник харчів усталений в порозумінні з Радою Товариства.

Письменні зголошення слати найдальше до 20. листопада ц. р. на адресу Товариства, устні інформації кожного дня від год. 8. до год. 9. увечір в домівці Товариства у Львові при вул. Коспюшка ч. 1 а, І. пов.

Рада Тов. „Молода Громада“.

МІСЬКЕ ЗАСТАВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
Відділ Міської Каси Ощадности
У ЛЬВОВІ.

на основі дозволу Міської Управи в корол. стол. м. Львові з дня 8. жовтня 1938 за Ч. В. II/1 — 3295/38 переводить

в днях 5, 6, 7 і 9 грудня 1938

у власній домівці при вул. Валовій ч. 3, II. поверх

Ліцитаційну продаж заставів

Продані будуть невикуплені предмети зі золота, срібла, шляхотні камінці, заставлені і сплачені лише по день 31 грудня 1937, а означені Серія VIII від ч. 41950 до ч. 78288, а також непродані заставні на попередніх ліцитаціях: Серія грудня 1937, а означені: Серія VIII від ч. 1 до 100.000 і Серія VIII від ч. 1 до ч. 41.944 тим, що найбільше дають.

Вдруге ліцитація по думці і на умовах § 33 регуляміну відбудеться після покінчення ліцитації всіх заставів в днях 7. і 9. грудня 1938.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10